

Cerje, vseslovensko zborovanje za mir, 21. 9. 2019

Nagovor: Tanja Fajon, evropska poslanka

Spoštovani organizatorji, spoštovani župan in visoki gosti, spoštovane občanke in občani, dragi vsi zbrani!

Dovolite, da najprej izrazim zahvalo za izraženo čast, da sem kot govorka povabljena na Cerje. Tukaj sem prvič. Impresionirana sem nad veličastnostjo spomenika in simboliko, ki ga nosi – tako s svojo pojavnostjo kot tudi z bogato notranjostjo, o kateri sem do sedaj samo brala in bi si jo kasneje z veseljem ogledala. Vesela sem, da se vsako leto tako množično udeležite tega tradicionalnega dogodka, ki združuje spomine in opomine zgodovine in se poklanja miru in svobodi, ki jo ta prinaša.

Danes je svetovni dan miru, dan, ko naj bi se prekinili vsakršni spopadi, ko naj bi vladal mir, med ljudmi pa bi se širilo spoznanje, da je svet, v katerem vlada mir, možen.

Srčno si želim, da bi se to uresničilo. Nekoč. Kajti danes smo od tega še daleč.

V svetu trenutno poteka več kot 60 oboroženih konfliktov, v katerih vsakodnevno umirajo ljudje, med njimi civilisti, otroci, ženske, večinoma v Afriki in Aziji. Sirija, Jemen, Libija, Mjanmar, Kamerun, Sudan, Afganistan ... Daleč, a vendarle veliko preblizu, da bi smeli preslišati.

Vsi smo namreč del istega, končnega sveta.

Naša sreča in velik privilegij je, da živimo v relativnem blagostanju na moderni, demokratični celini, da smo del Evropske unije, ki ji mir vlada že skoraj 75 let. To je zgodba zmage in napredka, ki je bila mogoča zato, ker so se očetje Evrope zavestno odločili, da si podajo roke in nad ruševinami bratomorne vojne sklenejo zavezo povezanosti in solidarnosti. To sta odliki, ki nam dandanes žal pre pogosto manjkata.

A ju potrebujemo.

Ta teden smo v Evropskem parlamentu glasovali o resoluciji o pomenu evropskega zgodovinskega spomina. Tudi sama sem dejala, da se je pomembno spominjati preteklosti, da bi lahko izboljšali prihodnost. A še bolj pomembno je, da teh napak v sedanjosti ne ponavljamo, saj s tem ponavljamo zgodovino.

Nobena od te in podobnih resolucij, ki jih je Evropski parlament sprejel že veliko, ne more biti zares koristna, če sočasno dopuščamo dejanja, ki jih ta resolucija obsoja: zatiranje

demokracije, nespoštovanje pravne države, odrekanje pravic manjšinam in drugačnim, avtokracija, nacionalizem.

V Sloveniji, v parlamentu, smo že zdavnaj opravili svojo moralno dolžnost in že pred leti sprejeli na znanje resolucijo EP o evropski zavesti in totalitarizmu. Nikakor in nikoli pa ne smemo pristati na poskuse, da bi stanje v Sloveniji v času od leta 1945 do 1990, prikazovali kot enako, kot je vladalo v Sovjetski zvezi, Romuniji, Vzhodni Nemčiji. In ne smemo dovoliti, da bi preko tega obdobja razvrednotili narodnoosvobodilni boj kot boj proti okupatorju in rehabilitirali kolaboracijo.

Mir ni samoumeven. Zanj se moramo truditi. Ne le oddaljeni kontinenti, tudi sodobna Evropa nam to dokazuje. V preteklih letih so se povečevale napetosti zaradi finančne, gospodarske in migrantske krize. Priča smo vzponu voditeljev, ki zaradi zelo parcialnih interesov igrajo na karto domoljubja in populističnih obljub. In mnogim državljanom so vseč besede o zaščiti lastne države in naroda, o samozadostnosti, mnogi sprejemajo celo igro ustrahovanja, ne da bi se v resnici zavedali, kako zelo je nevarna za njihovo lastno svobodo in predvsem - za mir.

Retorika ograjevanja namreč vodi v izolacijo, zapiranje pa se v preteklosti nikoli ni izkazalo kot rešitev. Nasprotno. V globaliziranem svetu z visoko stopnjo soodvisnosti na praktično vseh področjih si ne smemo privoščiti, da bi nam kakršne koli ograje - ne na mejah ne v glavah – stiskale miselna obzorja in preprečevale pogled v svet.

Tega moramo naučiti predvsem mlade ljudi. Nujno je, da vedo, da sta svoboda in mir dobrini oziroma vrednoti, ki sta ju v temelje evropskih držav, tudi naše domovine, vkopali upor, boj in žrtve. Morajo vedeti, da je vojna travma za čisto vsakogar, in da je bila za mir plačana veliko previsoka cena, da bi smeli dopustiti, da ga kdor koli ali kar koli poruši.

Slovenci, in Primorci še prav posebej, smo to ceno plačali s krvjo. Nikoli agresorji, vedno pa ponosni in zavedni branitelji svoje zemlje, kulture in jezika. Zato smo obstali in zato se danes na tem mestu poklanjamo vsem, ki so dali svoja življenja za naš današnji mir.

Zgodovinski spomin moramo ohranjati kot varovalko pred ponovitvijo črne zgodovine, a nikakor kot orodje za razprtije in delitve. Prav je, da se srečujemo na Cerju, a nujno je tudi, da ob različnih vsakodnevnih priložnostih opozarjamo na solidarnost, sožitje in strpnost. Ker je mir veliko več kot samo odsotnost vojne.

Poglejmo vase: vsi smo ljudje, vsi smo ranljivi, toliko bolj, če smo sami. Čeprav s planetom ne ravnamo najbolje, imamo še vedno dovolj prostora, sredstev in možnosti, da bi kljub različnim jezikom, veri, barvi kože, običajem ... živeli v sožitju. V miru.

Za demokracijo, spoštovanje človekovih pravic, za spoštovanje pravne države se je treba boriti vsak dan. Odločno se je treba upreti poskusom obujanja fašizma in nacionalizma. Ne sprejemamo nestrpnosti, sovražnega govora, izključevanja, nasilja. Negovanje vrednot, na

katerih je utemeljena moderna evropska skupnost, je lahko stvar politike, a še veliko bolj je to stvar morale in obnašanja slehernega od nas v našem vsakodnevem življenju.

Sami odločamo o svoji prihodnosti, sami krojimo svojo vizijo. Vizija svobodomiselnih, naprednih ljudi je Evropa in svet narodov, ki živimo v sožitju, četudi v multikulturalnosti, ki živimo v enakosti, četudi se razlikujemo v jeziku, ki živimo strpno, čeprav imamo kdaj drugačne poglede.

Vizija naprednih ljudi je solidarna družba, ki jo ščitijo stebri delujoče pravne države, človekovih pravic, socialnih pravic, dostojnega plačila za opravljeno delo, enakosti spolov, skrbi za ranljive skupine, otroke in starejše, manjšine. Naša vizija mora biti Evropa in svet spoštovanja, sodelovanja in odgovornosti. To je edino zagotovilo za mir.

In če je to naša skupna vizija, potem si zanjo prizadevajmo skupaj, začeni doma, kot prijatelji in v duhu misli, ki si jo bom izposodila od velikega borca za mir Mahatme Gandija: »Z vsakim iskrenim prijateljstvom utrdimo temelje, na katerih počiva mir celega sveta.«

Naj danes v vse strani neba in na vse smeri sveta odmeva sporočilo miru.

Hvala lepa.